

Høringsuttalelse NOU 2015:8 Fremtidens skole

–

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Høring NOU 2015/8 Fremtidens skole – Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 2015

Skole er én av Fylkesmannens mange arbeidsoppgaver – og en svært viktig sådan. Vi har derfor sett fram til en NOU som, med helt nye øyne, skuer mot framtidens skole. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har lest NOU-en med stor interesse, og vil berømme utvalget for godt arbeid og spennende tanker om norsk skole.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har hatt gode interne prosesser der utredningen har vært grundig diskutert. Vi vil her komme med våre kommentarer og innspill.

Vi registrerer at NOU-en, av utvalget selv, ikke omtales som en læreplanreform. Vi legger likevel til grunn at NOU-en peker på at en slik reform er nødvendig, og mener at de forslagene som ligger i utredningen, understøtter at dette i realiteten vil være en læreplanreform.

Generelle tilbakemeldinger

Fylkesmannen er meget positiv til den retningen NOU-en peker ut for arbeidet med framtidens skole. Vi synes likevel at NOU-en kunne ha en enda tydeligere kurs.

Vi berømmer at formålsparagrafen nå ønskes tydeliggjort som et styrende element for det som skal skje i skolen. Utfordringen her blir å sikre læreplaner som gir retning på *undervisningen* – og som ikke utelukkende peker på innholdet i skolen; med andre ord fagene og kompetansemålene.

Vi er positive til det utvidede kompetansebegrepet utvalget legger opp til. Hvis verdigrunnlaget, slik det framkommer i formålsparagrafen og generell del av læreplanen skal få en plass i det daglige arbeidet, både gjennom innretningen på undervisningen, og gjennom underveisvurdering, så må vi legge til grunn et bredere kompetansebegrep enn vi gjør i dag.

Fylkesmannen er også positiv til utvalgets forslag om fokus på dybdelæring, og dermed færre kompetansemål. Vårt inntrykk fra møte med sektor er at et stort antall kompetansemål (reelt eller ikke) skaper usikkerhet hos lærerne; en usikkerhet som søkes løst i lærebøkene innhold og progresjon. Dette fører lett til en instrumentell og livsfjern undervisning.

Våre erfaringer fra blant annet felles nasjonalt tilsyn (2014-2017), viser at skolene sliter med å legge til rette for en faglig og metodisk progresjon – spesielt i grunnskolen. En tydeligere progresjon i læreplanene støttes av Fylkesmannen i Sør-Trøndelag (se likevel kommentar under).

Lærernes profesjonsforståelse blir stadig oftere utfordret. Vi ser derfor at det dessverre kan bli en kamp om lærerprofesjonaliteten, der ulike interesser står på sitt. Fylkesmannen støtter derfor utvalgets forslag om, og tydeliggjøring av, at både innhold i læreplanene og undervisningen skal være forskningsbasert.

Fylkesmannen er positiv til at utvalget vil starte med blanke ark i forbindelse med faginndeling/fag i skolen. FMST forventer derfor at det videre arbeidet med læreplanene ikke bygger blindt på historiske læreplan- og fagstrukturer.

Spesifikke tilbakemeldinger

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag vil her punktvis redegjøre for momenter som bør ivaretas og ses nærmere på i det videre arbeidet.

- Lærerutdanningene er i liten grad berørt i utredningen. Vi mener at en ny reform i skolen må følges *parallelt* av en reform i lærerutdanningen. I en slik reform bør praksisbegrepet utvides for å tydeliggjøre at lærerprofesjonen innebærer mer enn å undervise.
- Vi må få en læreplan som har betydelig styringskraft - også over *undervisningen* (innretningen på læringsarbeidet). En læreplan som ikke evner å gjøre det er ikke god nok. Det videre arbeidet med utredningen må sikre dette aspektet. I dag oppleves det slik at norsk skole har full metodefrihet. I eventuelle nye læreplaner, bør formålsparagrafens «metodiske konsekvenser» komme tydeligere fram.
- Erfaringene fra Reform 97 viser at en *samlet/kompakt* læreplan *i seg selv* ikke er nok for å sikre verdigrunnlaget en naturlig plass i den daglige undervisningen. Vi vil derfor understreke at implementeringsarbeidet må få like stor oppmerksomhet som endringene i læreplanen.
- Erfaringer viser at det er naturlig, slik utvalget foreslår, at det fra sentralt hold tas et større ansvar for å konkretisere kompetansemålene og vurderingsgrunnlaget i de ulike fag. FMST vil likevel understreke viktigheten av lokalt arbeid med læreplaner. Det er i dette arbeidet man kan levendegjøre lærestoffet for elevene, sette et lokalt fotavtrykk på skolen og skape en felles kollegial forståelse for progresjon og sammenheng i undervisningen. Med andre ord: Lokalt eierskap til skolens innhold må ikke forsvinne som en følge av mer sentralt ansvar for å konkretisere kompetansemålene.
- I utredningen står det at underveisvurdering bør kunne *brukes* i standpunktvurderingen. Dette støtter Fylkesmannen under to forutsetninger. Det må komme tydelig fram at dette ikke må føre til at elevene søker trygghet i underveisvurderingen; fordi det kan ha konsekvenser for sluttvurderingen. Elevene må ha lov til å ta sjanser og gjøre feil i læringsarbeidet. I tillegg må det komme klart fram at også «observasjon» av og «dialog» med elevene er viktige måter for å kartlegge elevenes kompetanse – og dermed også et grunnlag i sluttvurderingen. Vår erfaring er at sluttvurdering i svært stor grad tar utgangspunkt i elevarbeider; ikke observasjon og dialog.
- Svært mange elever får spesialundervisning i norsk skole i dag; en omstendelig prosess som krever store ressurser. Dette skyldes ikke minst at elever følger klassens/læreplanens/lærebokas progresjon framfor *sin egen*. FMST støtter derfor utvalgets forslag om å fokusere på dybde framfor bredde. FMST tar i denne sammenhengen til orde for at læreplanen får et «*nav*» – forstått som - ferdigheter og kompetanser som man *MÅ* lære før man går videre i andre fag (særlig på småskoletrinnet). Dette kan være én måte å konkretisere utvalgets forslag på. Vårt viktigste utdanningspolitiske dokument må tørre å si at noe er viktigere enn andre ting.

- Fylkesmannen i Sør-Trøndelag tar til orde for å endre begrepsbruken på *de praktisk estetiske fagene*. En slik begrepsbruk indikerer at de andre fagene er teoretiske fag. Dette legger an til en ulik didaktisk og metodisk tilnærming mellom fag i skolen.
- Utvalget mener det er relevant å vektlegge *demokratisk kompetanse* i et utvalg fag, for eksempel innenfor fagområdet samfunnsfag og etikkfag. Fylkesmannen forstår at deler av «demokratibegrepet» hører naturlig inn i enkelte fag. Det er likevel grunn til å bemerke at demokratiske prosesser, eksempelvis medeierskap til kunnskap, må inngå i den daglige opplæringen i alle fag og i egenvurderingen jf. formålsparagrafen). Fylkesmannen anmoder om et bevisst forhold til dette i det videre arbeidet.